

STORTINGET

Innst. 253 L

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Prop. 59 L (2024–2025)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Lov om bevaring og bærekraftig bruk av marint naturmangfold i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon

Til Stortinget

Sammendrag

Klima- og miljødepartementet legger i proposisjonen frem forslag til ny lov om bevaring og bærekraftig bruk av marint naturmangfold i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon og forslag til mindre endringer i lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven). Proposisjonen inneholder forslag til lovendringer for å gjennomføre Avtale under De forente nasjoners havrettskonvensjon om bevaring og bruk av marint biologisk mangfold i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon (heretter Avtalen).

I lovforslaget foreslår departementet hovedsakelig å lovfeste de bestemmelsene i Avtalen som det er nødvendig å forankre i norsk lov for å ivareta legalitetsprinsippet. Det vil si at det primært er de bestemmelsene som påvirker rettsstillingen til private aktører, som lovfestes. Departementet foreslår i tillegg å lovfeste enkelte avtalebestemmelser som det ikke anses påkrevd å lovfeste, der dette vurderes som hensiktsmessig for sammenhengen i reguleringen.

Departementet foreslår at bestemmelsene i den nye loven skal ligge tett opp til avtalebestemmelsenes oppbygging og innhold, men tilpasses norsk lovspråk, lovteknikk og fagterminologi, slik det er anbefalt i Justis- og

beredskapsdepartementets veileder Lovteknikk og lovforberedelse.

Lovforslaget kapittel 1 inneholder innledende bestemmelser om lovens formål, virkeområde, hvem som er ansvarlig myndighet, definisjoner og prinsipper. Lovforslaget kapittel 2 inneholder regler om marine genetiske ressurser og digital sekvensinformasjon, herunder om rett og rimelig fordeling av fordeler fra slike ressurser. Lovforslaget kapittel 3 inneholder en forskriftshjemmel for å kunne gjennomføre partsvedtak under Avtalen om områdebaserte forvaltningsverktøy, herunder marine verneområder. Lovforslaget kapittel 4 inneholder regler om konsekvensutredninger for aktiviteter under norsk jurisdiksjon eller kontroll som kan få virkninger i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon. Lovforslaget kapittel 5 inneholder bestemmelser om håndheving og sanksjoner. Lovforslaget kapittel 6 angir tidspunktet loven trer i kraft. Kapittelet angir også hvilke endringer som skal foretas i andre lover, og ikraftttredelse for disse endringene.

Loven antas ikke å ha administrative og økonomiske konsekvenser av betydning. Siden den verken forbyr eller medfører vesentlige begrensninger på aktiviteter utenfor nasjonal jurisdiksjon, vil økonomiske konsekvenser være begrenset. Loven har heller ikke vesentlige administrative konsekvenser på kort sikt ettersom det per i dag er lite forsknings- og næringsmessig aktivitet i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon, og det derfor vil være få saker etter loven som kommer til behandling.

Komiteens behandling

Komiteen inviterte til skriftlige innspill i saken og mottok tre innspill. Sakens dokumenter, inkludert de

skriftlige innspillene, er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Ingvild Kjerkol, Stein Erik Lauvås, Linda Monsen Merkesdal, Anita Patel og Sigurd Kvammen Rafaelsen, fra Høyre, Jan Tore Sanner, Charlotte Spurkeland, Michael Tetzschner og Bård Ludvig Thorheim, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, Lisa Marie Ness Klungland og Gro-Anita Mykjåland, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Marius Arion Nilsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Rødt, Sofie Marhaug, fra Venstre, Ola Elvestuen, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, og fra Kristelig Folkeparti, Jorunn Gleditsch Lossius, visertil at FNs havrettskonvensjon fastsetter rammeverket for alle aktiviteter i havet. Havrettskonvensjonen fastsetter både rettigheter og plikter og inneholder blant annet generelle forpliktelser til å beskytte og bevare det marine miljøet og til å forhindre forurensning av det marine miljøet som følge av menneskelig aktivitet.

Komiteen viser videre til at «Avtalen under FNs havrettskonvensjon om bevaring og bruk av marint biologisk mangfold i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon» er en gjennomføringsavtale til havrettskonvensjonen, og at den ble vedtatt i New York 19. juni 2023 samt undertegnet av Norge 20. september 2023. Avtalen styrker og videreutvikler havrettskonvensjonens regler for bevaring og bærekraftig bruk av marint biologisk mangfold i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon.

Komiteen merker seg at det med Prop. 59 L (2024–2025) legges frem forslag til ny lov om bevaring og bærekraftig bruk av marint naturmangfold i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon og forslag til mindre endringer i lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven). Proposisjonen inneholder forslag til lovendringer for å gjennomføre Avtalen. Komiteen merker seg at det med Prop. 60 S (2024–2025) har blitt sendt forslag til Stortinget om å ratifisere en ny internasjonal havmiljøavtale (BBNJ).

Komiteen merker seg videre at det i lovforslaget foreslås å lovfeste de bestemmelsene i Avtalen som det er nødvendig å forankre i norsk lov for å ivareta legalitetsprinsippet. Det vil si at det primært er de bestemmelsene som påvirker rettsstillingen til private aktører, som lovfestes.

Komiteen viser til at det med «områder utenfor nasjonal jurisdiksjon» menes det åpne hav (utenfor 200-milssonene) og det internasjonale havbunnsområdet (utenfor nasjonal kontinentalsokkel). Komiteen

merker seg at Avtalen i tillegg har enkelte bestemmelser for virksomhet som foregår i marine områder innenfor nasjonal jurisdiksjon, og som kan få virkning i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti, er positive til den internasjonale avtalen og forslaget til lov om bevaring og bærekraftig bruk av havbunnsområdet utenfor nasjonale kontinentalsokler og vannsøylen som utgjør internasjonalt farvann utenfor kyststatenes økonomiske soner, også kalt det åpne hav.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti viser til at mange av de viktigste innspillene fra miljøorganisasjoner og forskningsmiljø er ivaretatt eller innarbeidet i regjeringens forslag, men med noen unntak.

Disse medlemmer viser til at avtalens del IV regulerer konsekvensutredninger, og at lovforslagets kapittel 4 skal oppstille et rammeverk for og krav til prosessen for konsekvensutredninger. Fordi denne loven har som hovedformål å gjennomføre avtalens bestemmelser og sikre legalitetsprinsippet overfor de aktører som pålegges å konsekvensutrede sine tiltak, er lovforslaget ganske begrenset. Strategiske konsekvensutredninger omtales ikke, kun prosjektspesifikke. Det legges ikke opp til samlede konsekvensutredninger i havområder som ønskes brukt av flere næringer. Disse medlemmer frykter at dette i praksis kan undergrave avtalens intensjon om å ta hensyn til de samlede virkningene, eller kumulative effektene, av flere tiltak.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med lovforslag som sikrer uavhengige, samlede konsekvensutredninger av tiltak i havområder som ønskes brukt av flere aktører eller næringer, både innenfor og utenfor områder for nasjonal jurisdiksjon.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at det i § 4-2 er foreslått at ansvarlig myndighet for konsekvensutredninger er den som i medhold av lov er gitt myndighet til å tillate aktiviteten. Dersom en aktivitet ikke er omfattet av annet regelverk, er departementet ansvarlig myndighet.

Disse medlemmer viser til at Naturvernforbundet og Handelskampanjen i sine hørings svar har foreslått at Miljødirektoratet skal være ansvarlig myndighet. I proposisjonen skriver også regjeringen:

«Departementet har vurdert innspillet om at Miljødirektoratet bør være ansvarlig for alle konsekvensutredninger etter loven. En fordel ved å legge kompetansen til ett organ, er at det vil gi større mulighet til å bygge opp et fagmiljø enn dersom ulike myndigheter skal være ansvarlig myndighet. Departementet vurderer også Miljødirektoratet med sin særlige miljøkompetanse kunne vært egnet til å ha en slik rolle.»

Disse medlemmer mener dette er en god vurdering som sikrer miljøhensyn bedre.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag til ny § 4-2 første ledd:

«Lov om bevaring og bærekraftig bruk av marint naturmangfold i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon § 4-2 første ledd skal lyde:

Ansvarlig myndighet etter dette kapittelet er Miljødirektoratet.»

Disse medlemmer viser til at § 4-3, § 4-4 og § 4-5 regulerer hva som skal konsekvensutredes, og at det er den ansvarlige myndigheten som skal vurdere dette. Disse medlemmer mener at det er akseptabelt om Miljødirektoratet gjør denne vurderingen, men at det å gi andre direktorater myndigheten til å vurdere dette er uakseptabelt, da de mangler kompetanse på miljøkonsekvenser. Derfor har også flere høringsinstanser vært kritiske til formuleringen av § 4-3. Havforskningsinstituttet mener det legges opp til en høy terskel for konsekvensutredninger.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Lov om bevaring og bærekraftig bruk av marint naturmangfold i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon § 4-3 skal lyde:

§ 4-3 Terskel for vurdering av konsekvensutredningsplikt og krav om konsekvensutredning

Dersom en planlagt aktivitet kan ha en virkning på det marine miljøet, virkningene av aktiviteten ikke er kjent eller det mangler tilstrekkelig kunnskap om virkningene, skal det gjennomføres en vurdering av om aktiviteten krever konsekvensutredning etter § 4-5. Det skal utarbeides en konsekvensutredning for planlagte aktiviteter dersom det er rimelig grunn til å tro at aktiviteten kan forårsake forurensning av eller endringer i det marine miljøet. For planlagte aktiviteter i områder innenfor nasjonal jurisdiksjon gjelder dette bare dersom slike virkninger inntreffer i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon i tråd med § 4-1 andre ledd.»

Disse medlemmer viser til at det til § 4-7 om gjennomføring av konsekvensutredningen har kommet inn høringsinnspill om at utredningene skal gjøres av en aktør uavhengig av tiltakshaver, noe disse medlemmer støtter.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Lov om bevaring og bærekraftig bruk av marint naturmangfold i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon § 4-7 tredje ledd skal lyde:

Konsekvensutredningen skal utføres av en aktør som er uavhengig av tiltakshaver.»

Foruten på disse punktene, støtter disse medlemmer regjeringens forslag om ny lov, som en god start på arbeidet for mer bevaring og bærekraftig bruk av havområdene våre.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med lovforslag som sikrer uavhengige, samlede konsekvensutredninger av tiltak i havområder som ønskes brukt av flere aktører eller næringer, både innenfor og utenfor områder for nasjonal jurisdiksjon.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 2

«Lov om bevaring og bærekraftig bruk av marint naturmangfold i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon § 4-2 første ledd skal lyde:

Ansvarlig myndighet etter dette kapittelet er Miljødirektoratet.

Forslag 3

«Lov om bevaring og bærekraftig bruk av marint naturmangfold i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon § 4-3 skal lyde:

§ 4-3 Terskel for vurdering av konsekvensutredningsplikt og krav om konsekvensutredning

Dersom en planlagt aktivitet kan ha en virkning på det marine miljøet, virkningene av aktiviteten ikke er kjent eller det mangler tilstrekkelig kunnskap om virkningene, skal det gjennomføres en vurdering av om aktiviteten krever konsekvensutredning etter § 4-5. Det skal utarbeides en konsekvensutredning for planlagte aktiviteter dersom det er rimelig grunn til å tro at aktiviteten kan forårsake forurensning av eller endringer i det marine miljøet. For planlagte aktiviteter i områder innenfor nasjonal jurisdiksjon gjelder dette bare dersom slike virkninger inntreffer i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon i tråd med § 4-1 andre ledd.

Forslag 4

Lov om bevaring og bærekraftig bruk av marint naturmangfold i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon § 4-7 nytt tredje ledd skal lyde:

Konsekvensutredningen skal utføres av en aktør som er uavhengig av tiltakshaver.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om bevaring og bærekraftig bruk av marint naturmangfold i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1-1 Formål

Lovens formål er å sikre bevaring og bærekraftig bruk av marint naturmangfold i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon, også på lang sikt, gjennom effektiv gjennomføring av Avtale under De forente nasjoners havrettskonvensjon om bevaring og bærekraftig bruk av marint biologisk mangfold i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon.

§ 1-2 Virkeområde

Loven gjelder for aktivitet under norsk jurisdiksjon eller kontroll i områder utenfor Norges eller andre staters jurisdiksjon, slik dette følger av Avtalen, og så langt dette ikke strider mot en annen stats jurisdiksjon.

Loven gjelder også for aktivitet på norsk territorium, herunder Svalbard, Jan Mayen og Bouvetøya, på den norske kontinentalsokkelen og i områder opprettet med hjemmel i lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone §§ 1 og 5.

Loven gjelder ikke for Dronning Maud Land og Peter I Øy med mindre det er fastsatt av Kongen.

Loven gjelder ikke for Forsvarets aktiviteter, herunder Forsvarets aktiviteter utført av statlige fartøy og luftfartøy i ikke-kommersiell tjeneste.

Virkeområdet til lovens ulike kapitler er nærmere angitt i henholdsvis §§ 2-1, 3-1 og 4-1.

§ 1-3 Ansvarlig myndighet etter loven

Departementet er ansvarlig myndighet etter loven med mindre annet er fastsatt i lov eller i medhold av lov.

§ 1-4 Definisjoner

I denne loven forstås med

- a. Avtalen: avtale under De forente nasjoners havrettskonvensjon om bevaring og bærekraftig bruk av marint biologisk mangfold i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon
- b. bærekraftig bruk: å bruke naturmangfold på en måte og i et omfang som ikke fører til svekket naturmangfold på lang sikt, av hensyn til nåværende og framtidige generasjoner
- c. områdebasert forvaltningsverktøy: et verktøy, herunder et marint verneområde, for et geografisk definert område, som tjener til å forvalte én eller flere sektorer eller aktiviteter med sikte på å oppnå bestemte målsettinger for bevaring og bærekraftig bruk i samsvar med Avtalen
- d. marint verneområde: et geografisk definert marint område som er utpekt og forvaltes for å oppnå bestemte langsiktige målsettinger for bevaring av naturmangfold, og som i aktuelle tilfeller kan tillate bærekraftig bruk som er i samsvar med bevaringsmålsettingene
- e. konsekvensutredning: en prosess for å identifisere og vurdere mulige virkninger av en aktivitet som danner grunnlag for beslutningstaking
- f. samlede virkninger: de samlede og gradvis økende virkningene av forskjellige aktiviteter over tid, sett i sammenheng med konsekvenser av klimændringer og havforsuring og tilknyttede virkninger
- g. bioteknologi: enhver teknologisk anvendelse som anvender biologiske systemer, levende organismer eller derivater av disse for å lage, framstille eller modifisere produkter eller prosesser til en bestemt bruk
- h. uttak: innsamling eller prøvetaking av marine genetiske ressurser i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon
- i. marine genetiske ressurser: ethvert materiale av marin plante, animalsk, mikrobielt eller annet opphav som inneholder funksjonelle arvelighetsenheter av faktisk eller potensiell verdi
- j. utnyttelse av marine genetiske ressurser: drive forskning og utvikling på den genetiske eller biokjemiske sammensetningen av marine genetiske ressurser, herunder gjennom bruk av bioteknologi
- k. offentlig samling: en samling av genetisk materiale inkludert genbanker som forvaltes av eller på vegne av staten, og der enhver gis tilgang på nærmere bestemte vilkår
- l. Mekanismen for informasjonsutveksling: mekanismen etablert under artikkel 51 i Avtalen.

§ 1-5 Overordnede prinsipper

Loven skal tolkes i samsvar med de overordnede prinsippene i Avtalen.

Kapittel 2. Marine genetiske ressurser

§ 2-1 Virkeområde

Kapittelet gjelder for aktiviteter under norsk jurisdiksjon fra skip, fartøy, luftfartøy, andre farkoster, innretninger eller lignende vedrørende uttak eller utnyttelse av marine genetiske ressurser og digital sekvensinformasjon om marine genetiske ressurser i eller fra områder utenfor nasjonal jurisdiksjon.

Kapittelet gjelder også for eksisterende genetisk materiale i offentlige samlinger uttatt før loven trådte i kraft, og for digital sekvensinformasjon generert og lastet opp av offentlige samlinger eller offentlig tilgjengelige databaser.

Kapittelet gjelder ikke for høsting av viltlevende marine ressurser, der formålet er et annet enn uttak og utnyttelse av genressurser og digital sekvensinformasjon.

§ 2-2 Krav om bruk til fredelige formål

Aktivitet vedrørende marine genetiske ressurser og digital sekvensinformasjon om marine genetiske ressurser i eller fra områder utenfor nasjonal jurisdiksjon skal utelukkende brukes til fredelige formål.

§ 2-3 Krav til melding av planlagte aktiviteter

Følgende informasjon skal meldes inn til Mekanismen for informasjonsutveksling tidligst mulig, og senest seks måneder før uttak av marine genetiske ressurser i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon:

- hva som planlegges uttatt og til hvilke formål, herunder eventuelle forskningsprogrammer og forskningsemner som arbeidet inngår i
- de marine genetiske ressursene det skal forskes på, eller som skal uttas, og til hvilke formål slike ressurser skal uttas
- i hvilke geografiske områder uttaket skal foregå
- et sammendrag av metoden og verktøyet som skal brukes til uttaket, blant annet fartøyenes navn, tonasje, type og klasse samt vitenskapelig utstyr eller studiemetoder som skal benyttes
- informasjon om eventuelle koblinger til større forskningsprogrammer
- forventet dato for forskningsfartøyenes første ankomst og siste avreise, eller eventuelt for utplasing og fjerning av utstyret
- navn på sponsorinstitusjoner og prosjektansvarlig
- vurdering av muligheter for forskere fra alle stater, særlig forskere fra utviklingsland, til å delta i eller bli knyttet til prosjektet
- i hvilken utstrekning den prosjektansvarlige mener at stater som måtte trenge eller anmode om teknisk bistand, særlig utviklingsland, bør ha anledning til å delta eller være representert i prosjektet

- en dataforvaltningsplan utarbeidet i samsvar med åpen og ansvarlig forvaltning av data, der det tas hensyn til gjengs internasjonal praksis.

Kongen kan gi forskrift om nærmere krav til informasjonen som skal gis, og krav til ytterligere opplysninger.

§ 2-4 Krav til melding av vesentlig endring i informasjon

Dersom det skjer en vesentlig endring i informasjonen som er gitt til Mekanismen for informasjonsutveksling forut for det planlagte uttaket, skal oppdaterte opplysninger meldes inn til Mekanismen for informasjonsutveksling innen rimelig tid og senest når uttaket begynner.

§ 2-5 Krav til melding etter uttaket

Etter at et uttak er gjort, skal et duplikat av de marine genetiske ressursene leveres vederlagsfritt til en offentlig samling så snart som mulig. Det samme gjelder digital sekvensinformasjon dersom slik informasjon er generert.

Den som står ansvarlig for uttaket, så snart opplysningene blir tilgjengelige, og senest innen ett år etter uttaket, skal melde følgende inn til Mekanismen for informasjonsutveksling sammen med den standardiserte BBNJ-batchidentifikatoren:

- navnet på den offentlige samlingen eller databasen der digital sekvensinformasjon om marine genetiske ressurser er eller vil bli lagret
- hvor de marine genetiske ressursene fra uttaket er eller vil bli oppbevart
- en rapport med detaljer om det geografiske området der marine genetiske ressurser er innsamlet, blant annet informasjon om breddegrad, lengdegrad og dybde og om funnene fra det gjennomførte uttaket, i den utstrekning de foreligger
- eventuelle nødvendige ajourføringer av dataforvaltningsplanen nevnt i § 2-3 første ledd bokstav j.

§ 2-6 Plikt til å registrere utnyttelse og kommersialisering

Den som utnytter marine genetiske ressurser fra områder utenfor nasjonal jurisdiksjon, skal registrere dette hos Miljødirektoratet. Registreringsplikten omfatter

- hvor resultatene av utnyttelsen, for eksempel publikasjoner, innvilgede patenter og utviklede produkter er å finne
- hvor det originale genmaterialet eller prøven som er gjenstand for utnyttelse, oppbevares
- tilgjengelig informasjon om salg av relevante produkter og annen relevant informasjon
- digital sekvensinformasjon sammen med standardisert BBNJ-batchidentifikator, dersom slik informasjon er tilgjengelig, og det er praktisk mulig og ikke uforholdsmessig kostbart å registrere den.

Kongen kan gi forskrift om nærmere krav til opplysningene som skal foreligge, måter å registrere opplysningene på og krav til ytterligere opplysninger.

§ 2-7 Oppbevaring i offentlige samlinger og databaser

Marine genetiske ressurser og digital sekvensinformasjon om marine genetiske ressurser i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon som ligger i offentlige samlinger eller offentlig tilgjengelige databaser, skal kunne identifiseres som hentet fra områder utenfor nasjonal jurisdiksjon. Registrering skal skje i samsvar med gjengs internasjonal praksis.

Marine genetiske ressurser og digital sekvensinformasjon om marine genetiske ressurser i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon med tilhørende standardiserte BBNJ-batchidentifikatorer skal leveres til oppbevaring i offentlige samlinger i Norge eller internasjonalt vedlikeholdte samlinger, eller lastes opp i offentlige internasjonale databaser. Dette skal skje senest tre år etter at utnyttelsen tar til, eller så snart ressursene og informasjonen blir tilgjengelige. Det skal tas hensyn til gjengs internasjonal praksis.

Enhver, herunder forskere og forskningsinstitusjoner fra utviklingsland, kan kreve tilgang til de genetiske ressursene eller den digitale sekvensinformasjonen. Det kan blant annet stilles følgende vilkår for utleveringen:

- behovet for å bevare marine genetiske ressursers fysiske integritet
- rimelige kostnader knyttet til vedlikehold
- rimelige kostnader knyttet til behandling av henvendelser om utlevering.

Kongen kan gi forskrift om utlevering av genetisk materiale fra offentlige samlinger og samlinger og databaser som er offentlig tilgjengelige.

§ 2-8 Gjennomføring i norsk rett av partsmøtevedtak om fordeling av monetære fordeler

Kongen kan gi forskrift om gjennomføringen i norsk rett av partsmøtets vedtak etter Avtalens artikkel 14 nr. 7. Det kan gis forskrift om

- milepælsbetalinger
- prosentandel av inntekten fra salg av produkter
- et lagdelt gebyr, betalt periodisk, basert på et diversifisert sett indikatorer som måler en parts aggregerte aktivitetsnivå
- andre former for fordelsdeling.

Kapittel 3. Tiltak som områdebaserte forvaltningsverktøy, herunder marine verneområder

§ 3-1 Virkeområde

Kapittelet gjelder for aktiviteter under norsk jurisdiksjon eller kontroll fra skip, fartøy, luftfartøy, andre farkoster, innretninger eller lignende i områder der det er etablert områdebaserte forvaltningsverktøy, her-

under marine verneområder, og nødtiltak, i tråd med artiklene 22 og 24 i Avtalen.

§ 3-2 Forskrift

Kongen kan gi forskrift som gjennomfører i norsk rett partsmøtets vedtak etter artiklene 22 og 24 i Avtalen. Forskriften kan omfatte forbud mot all aktivitet og forurensning, samt vilkår for tiltak og bruk.

Dersom partsmøtets vedtak kun retter seg mot utøving av fiske, skal gjennomføringen av vedtaket i norsk rett skje etter reglene i havressurslova.

Kapittel 4. Konsekvensutredninger

§ 4-1 Virkeområde

Kapittelet gjelder konsekvensutredning og etterfølgende overvåking og oppfølging av planlagte aktiviteter under norsk jurisdiksjon eller kontroll, som skal gjennomføres i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon.

Kapittelet gjelder også konsekvensutredninger og etterfølgende overvåking og oppfølging av planlagte aktiviteter i marine områder innenfor nasjonal jurisdiksjon. Dette omfatter likevel bare aktiviteter som kan forårsake betydelig forurensning av eller vesentlige og skadelige endringer i det marine miljøet i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon, og som ikke er omfattet av andre konsekvensutredningsregler gitt i eller i medhold av norsk lov.

§ 4-2 Ansvarlig myndighet og tiltakshaver

Ansvarlig myndighet etter dette kapittelet er den som i medhold av lov er gitt myndighet til å tillate aktiviteten. Dersom en aktivitet ikke er omfattet av annet regelverk, er departementet ansvarlig myndighet.

Med tiltakshaver menes i dette kapittelet den som skal gjennomføre en aktivitet som er omfattet av kapittelet.

§ 4-3 Terskel for vurdering av konsekvensutredningsplikt og krav om konsekvensutredning

Dersom en planlagt aktivitet kan ha mer enn en ubetydelig eller kortvarig virkning på det marine miljøet, virkningene av aktiviteten ikke er kjent, eller det mangler tilstrekkelig kunnskap om virkningene, skal det gjennomføres en vurdering av om aktiviteten krever konsekvensutredning etter § 4-5.

Det skal utarbeides en konsekvensutredning for planlagte aktiviteter dersom det er rimelig grunn til å tro at aktiviteten kan forårsake betydelig forurensning av eller vesentlige og skadelige endringer i det marine miljøet. For planlagte aktiviteter i områder innenfor nasjonal jurisdiksjon gjelder dette bare dersom slike virkninger inntreffer i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon i tråd med § 4-1 andre ledd.

§ 4-4 Unntak fra krav om konsekvensutredning

Kravene etter § 4-3 om å foreta en vurdering av om en aktivitet krever konsekvensutredning, eller å gjennomføre en konsekvensutredning av aktiviteter som skal gjennomføres i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon, gjelder ikke dersom ansvarlig myndighet finner at de mulige virkningene av den planlagte aktiviteten har blitt vurdert i samsvar med kravene oppstilt i andre relevante rettslige instrumenter eller rammeverk, eller av relevante internasjonale organer, og ett av følgende vilkår er oppfylt:

- a. Vurderingen av den planlagte aktiviteten er tilsvarende den som kreves etter denne loven, og resultatene er hensyntatt.
- b. Reguleringene eller standardene i de relevante rettslige instrumentene eller rammeverkene eller for de internasjonale organene er utviklet for å forebygge, begrense eller håndtere potensielle virkninger slik at de holdes under terskelverdien for konsekvensutredning etter dette kapitlet, og reguleringene eller standardene er etterlevd.

Dersom en aktivitet er unntatt fra konsekvensutredningsplikt etter første ledd bokstav a og det ikke er krav om overvåking og evaluering etter relevante rettslige instrumenter eller rammeverk, skal ansvarlig myndighet sørge for at aktiviteten overvåkes og evalueres etter denne loven.

Ansvarlig myndighet skal sørge for offentliggjøring av eventuelle konsekvensutredningsrapporter og overvåkings- og evalueringsrapporter etter andre ledd.

§ 4-5 Vurdering av om aktiviteten krever konsekvensutredning

Tiltakshaveren skal sende sin vurdering av om aktiviteten krever konsekvensutredning til ansvarlig myndighet. Ansvarlig myndighet skal innen rimelig tid vurdere og avgjøre om aktiviteten krever konsekvensutredning.

Vurderingene av om det kreves konsekvensutredning, skal inneholde følgende:

- a. en beskrivelse av den planlagte aktiviteten, blant annet aktivitetens formål, lokalisering, varighet og intensitet
- b. en foreløpig vurdering av de mulige virkningene av aktiviteten, inkludert samlede virkninger, og alternativer til den planlagte aktiviteten der det er hensiktsmessig.

Følgende faktorer skal som et minimum inngå i vurderingene av om det kreves konsekvensutredning:

- a. typen aktivitet, valg av tekniske løsninger og hvordan aktiviteten skal gjennomføres
- b. aktivitetens varighet
- c. aktivitetens lokalisering

- d. lokalitetens egenskaper og økosystem, herunder områder med særlig økologisk eller biologisk betydning eller sårbarhet
- e. mulige virkninger av aktiviteten, herunder samlede virkninger og virkninger i områder innenfor nasjonal jurisdiksjon
- f. i hvilken utstrekning effektene av aktiviteten ikke er kjent eller det mangler tilstrekkelig kunnskap om effektene
- g. andre relevante økologiske eller biologiske kriterier.

Ansvarlig myndighet skal offentliggjøre avgjørelsen av om det kreves konsekvensutredning.

§ 4-6 Program for konsekvensutredningen

Ansvarlig myndighet skal på bakgrunn av informasjon og forslag fra tiltakshaveren fastsette programmet for konsekvensutredningen. Programmet skal fastsette hva som skal inngå i konsekvensutredningen, blant annet hvilke temaer som skal utredes og hvordan utredningen skal gjennomføres.

Programmet skal identifisere følgende forhold som skal inngå i konsekvensutredningen:

- a. sentrale miljøvirkninger og eventuelle tilknyttede virkninger av aktiviteten, inkludert mulige samlede virkninger og virkninger av aktiviteten i områder innenfor nasjonal jurisdiksjon
 - b. eventuelle alternativer til den planlagte aktiviteten.
- Programmet for konsekvensutredning skal fastsettes ved bruk av beste tilgjengelige vitenskapelige metode og kunnskap og relevant tradisjonell kunnskap hos urfolk og lokalsamfunn hvis dette er tilgjengelig.

Ansvarlig myndighet skal sørge for nødvendige konsultasjoner med relevante stater og interessenter under utarbeidelsen av programmet for konsekvensutredningen og sørge for nødvendig offentliggjøring.

§ 4-7 Gjennomføring av konsekvensutredningen

Tiltakshaveren skal gjennomføre konsekvensutredningen i henhold til programmet for konsekvensutredning fastsatt etter § 4-6 og kravene som følger av dette kapitlet.

Konsekvensutredningen skal gjennomføres ved bruk av beste tilgjengelige vitenskapelig metode og kunnskap og relevant tradisjonell kunnskap hos urfolk og lokalsamfunn hvis dette er tilgjengelig.

§ 4-8 Konsekvensutredningsrapporten

Tiltakshaveren skal utarbeide en konsekvensutredningsrapport. Rapporten skal som et minimum inneholde følgende informasjon:

- a. en beskrivelse av den planlagte aktiviteten og dens lokalisering
- b. en beskrivelse av programmet for konsekvensutredningen fastsatt etter § 4-6

- c. en vurdering av den nåværende tilstanden for det marine miljøet som kan antas å bli påvirket
- d. en beskrivelse og vurdering av mulige virkninger av den planlagte aktiviteten, herunder samlede virkninger og eventuelle virkninger i områder innenfor nasjonal jurisdiksjon
- e. en beskrivelse og vurdering av mulige tiltak for å forebygge, begrense og håndtere mulige negative virkninger av den planlagte aktiviteten. Tiltakene skal ta sikte på å unngå vesentlige negative virkninger
- f. en beskrivelse av rimelige og realistiske alternativer til den planlagte aktiviteten og hvordan disse er vurdert
- g. en beskrivelse av usikkerheter og kunnskapsmangler
- h. informasjon om den offentlige konsultasjonsprosessen
- i. en beskrivelse av oppfølgings tiltak, blant annet planer for ivaretagelse av miljøet
- j. et ikke-teknisk sammendrag.

Et utkast til konsekvensutredningsrapport skal sendes til ansvarlig myndighet, som skal sørge for nødvendig offentliggjøring og konsultasjoner med relevante stater og interessenter.

Ansvarlig myndighet kan pålegge tiltakshaveren å utarbeide nødvendige oppdateringer av konsekvensutredningsrapporten og nødvendige tilleggsutredninger.

§ 4-9 Sluttbehandling

Ved vurderingen av om den planlagte aktiviteten kan gjennomføres, skal ansvarlig myndighet fullt ut ta hensyn til konsekvensutredningen.

Ansvarlig myndighet kan bare tillate den planlagte aktiviteten dersom alle rimelige foranstaltninger er tatt for å sikre at aktiviteten kan gjennomføres på en måte som er forenelig med forebygging av vesentlige negative virkninger på det marine miljøet.

Eventuelle avbøtende tiltak og oppfølgingskrav som er en forutsetning for å tillate aktiviteten, skal tydelig angis i beslutningsdokumentene.

Ansvarlig myndighet skal offentliggjøre beslutningsdokumentene.

§ 4-10 Overvåking og rapportering

Tiltakshaveren skal overvåke virkningene av aktiviteter som gjennomføres, for å avdekke om det er sannsynlig at aktiviteten vil forurense eller ha negative virkninger på det marine miljøet. Overvåkingen skal omfatte miljøvirkninger og eventuelle tilknyttede virkninger som økonomiske, sosiale og kulturelle virkninger og virkninger for menneskers helse.

Overvåkingen skal skje ved bruk av beste tilgjengelige vitenskapelige metode og kunnskap og relevant tradisjonell kunnskap hos urfolk og lokalsamfunn hvis dette er tilgjengelig.

Tiltakshaveren skal jevnlig utarbeide overvåkingsrapporter som beskriver virkningene av aktiviteten og

resultatene av overvåkingen. Overvåkingsrapportene skal leveres til ansvarlig myndighet, som skal sørge for offentliggjøring.

Dersom tiltakshaveren gjennom overvåkingen eller på annen måte avdekker vesentlige negative virkninger som enten ikke var forutsett i konsekvensutredningen, eller som har oppstått som følge av brudd på vilkårene for aktiviteten, skal dette meldes til ansvarlig myndighet så snart som mulig.

§ 4-11 Oppfølging av aktiviteten og dens virkninger

Dersom ansvarlig myndighet blir gjort oppmerksom på eller avdekker vesentlige negative virkninger som enten ikke var forutsett i konsekvensutredningen, eller som har oppstått som følge av brudd på vilkårene for aktiviteten, skal ansvarlig myndighet

- a. vurdere om beslutningen om å tillate aktiviteten bør endres
- b. sørge for nødvendig varsling av berørte stater og offentligheten
- c. sørge for å iverksette nødvendige tiltak for å forebygge, begrense og håndtere virkningene eller å stanse aktiviteten, for eksempel ved å gi pålegg om gjennomføring av slike tiltak eller stans av aktiviteten
- d. sørge for at tiltak etter bokstav c evalueres innen rimelig tid.

Gjennom oppfølgingsprosessen skal ansvarlig myndighet sørge for at stater og interessenter holdes informert, og at det gjennomføres nødvendige konsultasjoner med relevante stater og interessenter, samt sørge for nødvendig offentliggjøring av relevante dokumenter.

§ 4-12 Forholdet til annet regelverk

Beslutninger etter dette kapitlet er ikke enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Beslutninger fattet i medhold av § 4-11 første ledd bokstav c og beslutninger om tildeling av tillatelser i medhold av forskrift etter § 4-14 annet ledd skal likevel regnes som enkeltvedtak.

§ 4-13 Kostnader og nødvendig medvirkning fra tiltakshaver

Kostnadene forbundet med utarbeiding av konsekvensutredninger, overvåking og oppfølging etter dette kapitlet bæres av tiltakshaveren.

Ansvarlig myndighet kan pålegge tiltakshaveren å besørge nødvendig oversettelse av relevante dokumenter eller på annen måte å tilrettelegge relevante dokumenter for offentliggjøring.

§ 4-14 Forskriftshjemmel

Kongen kan gi forskrift om når konsekvensutredninger skal gjennomføres, og om innholdet i og prosessen for konsekvensutredninger etter dette kapitlet.

Kongen kan gi forskrift om tildeling av tillatelse til aktiviteter som skal konsekvensutredes etter dette kapittelet, blant annet om krav om tillatelse, hvilken myndighet som kan gi tillatelse, og saksbehandlingen.

Kapittel 5. Håndheving og sanksjoner

§ 5-1 Retting og avbøtende tiltak

Ansvarlig myndighet etter loven kan pålegge den ansvarlige å rette eller stanse forhold som er i strid med loven eller vedtak fattet med hjemmel i loven.

§ 5-2 Overtredelsesgebyr

Ansvarlig myndighet etter loven kan ilegge den ansvarlige for aktiviteten overtredelsesgebyr hvis den ansvarlige eller noen under dennes kontroll ikke overholder bestemmelse gitt i eller i medhold av §§ 2-3, 2-4, 2-5, 2-6, 4-4, 4-5, 4-7, 4-8, 4-10, 4-11 og 4-13 eller bestemmelser i forskrifter gitt i medhold av §§ 2-3, 2-6, 2-8, 3-2 og 4-14.

Overtredelsesgebyret forfaller til betaling to måneder fra vedtak er fattet. Endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Dersom den ansvarlige for aktiviteten går til søksmål mot staten for å prøve vedtaket, suspenderes tvangskraften.

Adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr foreldes to år etter at overtredelsen er opphørt. Fristen avbrytes ved at myndigheten etter loven gir forhåndsvarsel eller fatter vedtak om overtredelsesgebyr.

Departementet skal gi forskrift om overtredelsesgebyrets størrelse og saksbehandlingen.

§ 5-3 Straff

Med bøter eller fengsel inntil ett år straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsene i eller i medhold av §§ 2-3, 2-4, 2-5, 2-6, 4-4, 4-5, 4-7, 4-8, 4-10 og 4-11 eller bestemmelser i forskrifter gitt i medhold av §§ 2-3, 2-6, 2-8, 3-2 og 4-14.

Grov overtredelse av bestemmelsene nevnt i første ledd straffes med bøter eller fengsel inntil fem år. Ved avgjørelsen av om overtredelsen er grov, skal det legges særlig vekt på om den har medført eller voldt fare for betydelig skade på naturmangfoldet, om skaden på naturmangfoldet må anses uopprettelig, graden av skyld, og om overtrederen har truffet forebyggende eller avbøtende tiltak.

§ 5-4 Tvangsmulkt

For å sikre at bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven blir gjennomført, kan ansvarlig myndighet etter loven fatte vedtak om tvangsmulkt.

Tvangsmulkten begynner å løpe dersom den ansvarlige oversitter den frist for retting av forholdet fastsatt av myndigheten etter loven. En tvangsmulkt kan fastsettes på forhånd dersom særlige grunner tilsier det, og løper da fra en eventuell overtredelse tar til. Det kan fastsettes at tvangsmulkten løper så lenge det ulovlige forholdet varer, eller at den forfaller for hver overtredelse. Tvangsmulkten løper likevel ikke dersom etterlevelse er umulig på grunn av forhold som ikke skyldes den ansvarlige. En tvangsmulkt kan fastsettes som løpende mulkt eller engangsmulkt.

Tvangsmulkten pålegges den ansvarlige for overtredelsen. Er overtredelsen skjedd på vegne av et selskap, en annen sammenslutning, en stiftelse eller et offentlig organ, skal tvangsmulkten pålegges dette. Er tvangsmulkt pålagt et selskap som inngår i et konsern, kan en påløpt tvangsmulkt også inndrives hos morselskapet.

Ansvarlig myndighet kan frafalle en påløpt tvangsmulkt. Avgjørelsen regnes ikke som enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

Kapittel 6. Avsluttende bestemmelser

§ 6-1 Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Avtalen trer i kraft for Norge.

§ 6-2 Endringer i andre lover

Fra den tid loven begynner å gjelde, skal § 14-4 i lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling lyde:

§ 14-4. Konsekvensutredninger ved grenseoverskridende virkninger og virkninger i marine områder utenfor nasjonal jurisdiksjon

Dersom tiltak eller planer som behandles etter dette kapitlet kan få vesentlige negative miljøvirkninger i en annen stat, skal ansvarlig myndighet varsle berørte myndigheter i vedkommende stat og gi anledning til å medvirke i plan- eller utredningsprosessen etter disse bestemmelser.

Dersom tiltak som gjennomføres i marine områder, kan forårsake betydelig forurensning av eller vesentlige og skadelige forandringer i det marine miljøet i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon, skal ansvarlig myndighet sørge for deling av nødvendig informasjon. Delingen skal skje gjennom Mekanismen for informasjonsutveksling, som er opprettet i medhold av Avtale om bevaring og bærekraftig bruk av marint biologisk mangfold i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon under Havrettskonvensjonen. Første og andre punktum gjelder ikke for Forsvarets aktiviteter, inkludert Forsvarets aktiviteter utført av statlige fartøy og luftfartøy i ikke-kommersiell tjeneste.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 6. mai 2025

Ingvild Kjerkol

leder

Ola Elvestuen

ordfører

